

J O V E N Í V O L A

Febrer 1956.

Com ja haureu vist anunciat el proper dia 19 del corrent, "JOVENÍVOLA" inaugura les seves sessions culturals. En emprendre la tasca de posar-vos mensualment a les vostres mans aquests fulls, no volíem ni desitjàvem altra cosa que establir un contacte entre tots nosaltres. L'èxit que hem obtingut amb el vostre ajut, ens esperona que siguin una realitat aquestes Sessions Culturals temps ha madurades, a fi i efecte de fer-vos passar unes estones agradables i al mateix temps instructives.

El programa és ampli i força interessant. De moment, però, no podem avançar més que el de la primera sessió, ja que depèn un xic de tots vosaltres la seva continuïtat.

Res no atura l'empenta de la joventut però... si la sala és buida, freneu en sec les nostres il·lusions. No cal dir com esperem, que, de la mateixa manera que ens heu ajudat i alentat fins ara, no ens abandonareu en aquestes Sessions Culturals.

A PROPOSIT DE LA MORT DEL MESTRE FREDERIC LLIURAT

=====

El dia 14 del prop-passat gener, desaparagué del món dels vivents el Mestre Frederic Lliurat. (a.c.s.) Pels lligams tan estrets que tingué amb la nostra Entitat, creiem convenient evocar la seva personalitat en la intimitat d'aquests fulls. Però, en voler-ho portar a terme, creiem que mai com ara no haurà estat més oportú en llaçar la seva memòria amb la deguda als Mestres Joan Llongueres i Vicents Mª Gibert, que no són tampoc d'aquest món, perquè tots tres constituïren un importantíssim complement dels qui exerciren el professorat efectiu dins la secció coral de l'"Orfeó Català". A més, perquè tots ells foren uns fidels devots del Mestre Lluís Millet.

El més popular, el Mestre Joan Llongueres fou, en realitat, un apòstol de l'obra dels Orfeons al voltant de l'eix central constituït per l'"Orfeó Català" i el Mestre Millet, i un acèrrim promotor i pagandista d'aquesta Entitat i del seu fundador per mitjà de la premsa, de conferències, etc. I fou, també, un dels més entusiastes organitzadors i propulsors de l'homenatge que amb motiu de la vinticinquena de l'Orfeó se'ls dedicà, i que ell oferí en el Saló de Sant Jordi de la nostra Diputació al Mestre Millet; i... ¿qui havia de dir que també seria ell l'iniciador i el realitzador de l'altre homenatge, ara pòstum, al mateix Mestre, amb motiu del cinquantè aniversari de l'"Orfeó Català"? I fou la nostra Entitat la que molt temps endarrera oferí al Mestre Llongueres el seu estatge per tal de portar avant la seva obra d'educació pel ritme segons el mètode de Jaques Dalcroze, que un dia el Mestre estudià a Hellerau, on componia, enyorat de la nostra terra, la música dels immortals "Goigs a la Mare de Déu de Núria". de Maragall, que l'"Orfeó Català" ha de reprendre.

L'actuació dels Mestres Vicents Mª de Gibert i Frederic Lliurat no va ésser pas menys eficaç, encara que mantes vegades no fos potser tan albiradora pel gran públic. Del primer d'aquests dos (que junt amb el Mestre Pujol fou deixeble predilecte del fundador de l'"Orfeó Català"), molts dels ja antics cantaires recordaran les

seves constants actuacions a l'orgue conjuntament amb el nostre chor, adés com a solista, adés com acompanyant. Recordem les seves intervencions en les memorables audicions del "Requiem", de Mozart, "Missa Solemnis", de Beethoven, "Passió segons Sant Mateu" (a partir de 1922), "Cantates" i fragments de la "Gran Missa en si menor", de Bach, etc.

Oi més, el Mestre Gibert fou un dels nostres compositors més personals. Havia escrit obres per a cant i piano, piano sol, orgue, piano i violoncel, per a orquestra i per a chor. Franz Beidler, l'excel·lent director, gendre de Ricard Wagner, li dirigí per primera vegada a Barcelona les seves "Marines" per a orquestra. En el camp de la música coral i amb destinació a l'"Orfeó Català" havia compost diverses obres, obtenint l'any 1915 la major distinció en la Festa de la Música Catalana organitzada per la nostra Entitat, amb el seu poema coral "L'Arca de Noé". Alternant amb Frederic Lliurat i Joan Salvat havia estat també redactor en cap de la nostra "Revista Musical Catalana". Com a crític musical i literat tenia un estil personal, elegant i pulcre, tant en la llengua catalana com en la castellana. En la primera escrigué, entre innombrables articles, el llibre "La Divina Comèdia llegida per un músic". En la segona, el llibre "Chopin, sus obras", la traducció de la importantíssima "Vida de San Francisco de Asís", del R.P. Cuthbert O.M.C. i, amb la col·laboració del nostre Mestre Pujol, algunes traduccions de biografies de gran músics. Abans de morir deixà totalment acabat un estudi complet sobre les "Sonates" per a piano de Beethoven, que seria ja hora que vegés la llum. També amb la col·laboració del Mestre Pujol, el seu més íntim amic, havia traduït al català, per a ús de l'"Orfeó Català", els grans oratoris "Les Estacions", de Haydn, "Elias", de Mendelsshon, "Passió segons Sant Mateu", de Bach. "Oratori de Nadal", de Schutz etc. i altres obres corals de menor importància. Finalment, diem que la col·laboració del Mestre Gibert com a articulista sobre temes musicals a "La Vanguardia", succeint en aquest càrrec el Mestre Felip Pedrell, fou molt celebrada.

Havem anomenat al Mestre Frederic Lliurat com a redactor en cap de la "Revista Musical Catalana". És aquest l'aspecte en el qual tingué una més estreta relació amb l'"Orfeó Català". Ja des del primer any de la referida publicació, el Mestre Lliurat en fou un col·laborador entusiasta, constant i eficaç. I enamorat de l'obra de l'Orfeó del qual era soci ja des del 1903, no se'n separà mai més. Pianista de professió, coneixia amb gran clarividència tots els secrets de la tècnica del seu instrument. No en va havia estat un dels millors deixebles de Charles de Bériot a París i d'Arthur de Greef a Brusel·les. Bona prova en donà en diverses ciutats de França i de Bèlgica i en la nostra mateixa Barcelona, les actuacions en la qual culminaren amb l'audició del "Concert" de R. Schumann per a piano i orquestra al Liceu, sota la direcció del Mestre Croce Spinelli. Malhauradament, per causes d'ordre físic, no pogué continuar la seva tan prometedora carrera pianística. Però, com que no hi ha mal que per bé no vingui, aquest contratemps despertà encara més en el Mestre Lliurat aquell sentit crític tan ponderat que el feia, segons paraules del nostre fundador, "un crític penetrant però que no fa soroll" i "la seva sòlida educació musical" no solament pianística sinó general - afegim nosaltres - "li serví de matèria experimental pels seus escrits". La seva reputació en aquest sentit s'estengué ràpidament, i altres publicacions del nostre país i de l'estranger reclamaren la seva col·laboració. I precisament junt amb els Mestres Joan Salvat i Joan Llongueres exercí la crítica musical a "La Veu de Catalunya". Quantes vegades havem enyorat a casa nostra l'actuació tan conscient, seriosa i abnegada d'aquests nostres homes, en aquest sentit? Fruit del penetrant sentit crític de Lliurat, és el llibre "La música i els músics" que prologà el

Mestre Lluís Millet.

No vull passar per alt el "causer", el músic en termes generals, el compositor d'una distinció tan senyorívola (bona mostra en tenim en les obres que l'Orquestra Municipal de Barcelona ens donà no fa gaire), el cavaller, l'home bo... en fi l'amic exquisit que amb els Mestres de l'"Orfeó Català", i amb Llongueres i Gibert formava una mateixa cosa en comunitat d'esperit, d'afecte i admiració reverencial al Mestre de tots. Aquest afecte a la nostra Entitat, al seu fundador i als seus Mestres quedà plasmat en múltiples ressenyes i articles publicats a la nostra Revista i en altres diverses publicacions, i, sobretot en l'"Historial" magníficament editat que es publicà amb motiu del vinticinquè aniversari de la fundació de l'"Orfeó Català". I precisament ara, poc abans de la seva mort, el Mestre Lliurat es proposava escriure un altre "Historial" dels deu últims anys de la nova actuació de la nostra secció coral. Aquesta hauria estat la seva aportació voluosíssima a l'efemèride. I encara hom li havia encomenat de formar part del Jurat que haurà de fallar el Concurs Musical amb motiu del cinquantenari de la nostra Sala de Concerts, càrrec que el nostre enyorat amic havia acceptat amb vera il·lusió.

Redordem l'assistència ininterrompuda de Frederic Lliurat a tots els concerts de l'Orfeó. Adhuc en aquests últims temps en els quals la seva salut era molt delicada, ell no havia faltat mai a les nostres manifestacions musicals més sobresortints. Recordem també, encara, la darrera vegada que la seva presència física ens acompanyà i ens donà alè amb motiu de la segona audició del "Festival Bach-Beethoven", celebrat el 30 d'octubre darrer.

L'Assemblea general de la nostra Entitat, volent donar una mostra d'agraïment al Mestre Lliurat, el nomenà Soci Honorari, junt amb els Mestres Joan Manén i Joan Llongueres, el dia 28 de gener del 1952. Jo estic completament segur que si aleshores hagués viscut encara el Mestre Vicents Mª de Gibert, aquesta distinció també se li hauria fet efectiva.

No vull acabar sense desitjar que l'exemple del Mestre Lliurat, que Déu tingui al Cel, ens serveixi a tots de guia. Que el seu record visqui sempre en la nostra ànima i ens esperoni en el compliment del nostre deure i en l'acreixement del nostre amor envers l'obra de l'"Orfeó Català".

LUÍS MARIA MILLET

Febrer del 1956.

RECORDS D'ANTANY

RECORDANT...

Abans de fer una senzilla memòria d'un bon company, voldria fer una petita observació.

He notat que en aquesta simpàtica publicació, la majoria dels qui hi col·laboren són choristes ja veterans; si bé és veritat que el cantaire antic té un deure, com a germà gran d'aquesta nombrosa família orfeònica, de guiar i d'inculcar l'amor a l'Orfeó als novells, explicant-los les penes i alegries passades, anècdotes dels companys que

ens deixaren per sempre més; no obstant, seria bo de veure, ja que la Revista porta per nom "JOVENIVOLA", que els joves hi col·laboressin en més quantitat, encara que no hi puguin escriure coses passades o viscudes en altres temps, ens podrien explicar coses d'art o assumptes del moment; fent promesa d'amor a l'Orfeó, i seguint tots junts, amb els antics, la ruta que ens senyalà l'enyorat Mestre Fundador Lluís Millet.

Jo, com que no sóc dels joves, us parlaré d'un dels antics, però.

En la nostra massa choral hi havia un cantaire de mitjana edat, un dels bons cantaires; no feia faltes, era puntual als assaigs, atent a les indicacions del Mestre, en fi, un cantaire model que pasava desapercebut de tothom, mai ningú no el veié riure; fos per la seva serietat o per l'edat, tots li donàvem el títol de "senyor". Cantava a la corda de barítors i era mirat per tots amb molt respecte i, al mateix temps, amb simpatia: era el Senyor Damians que fins l'últim moment de la seva vida fou un choralista addicte.

Era també una persona notable. Tenia coneixements de totes les arts i ciències, i allò que més l'obsessionava era l'Astronomia. A casa nostra se'l veia alternar amb persones de valua entre elles cal esmentar el Mestre Pujol i els companys Crespo i Vives. Col·laborà en una sens fi de periòdics i revistes d'aquí i de l'estranger. Formà part de la Junta Directiva de diverses entitats de Barcelona; quan se li preguntava alguna cosa, responia a poc a poc i amb molta amabilitat; en les excursions de l'Orfeó s'interessava per les coses més notables del lloc que visitàvem i era seguit sempre per un grup de companys frisosos d'escoltar les seves ensenyances.

Perquè es vegi amb l'apreci que se'l tenia, recordo que en una de les nostres excursions, l'organitzador Sr. Tomàs Millet, en fixar els allotjaments i donar el nom i fitxes a la comissió del poble per tal que hostatgessin el Sr. Frederic Damians en alguna casa important, posà al costat del seu nom la paraula "sabiàs".

Era un assidu concurrent a la rellotgeria de Josep Mullor, on jo era aprenent. Els contertulians li consultàvem dubtes i coses i ell de tot en donava raó.

Jo pregaria a tots els cantaires que no el conegueren, que llegissin l'enyorat "Noticiari" que publicava l'Orfeó, on hi ha un article detallat dedicat a la bona memòria del qui fou bon amic, fidel i ferm puntal de l'Orfeó.

MARIA VIDAL

EL NOSTRE MILLOR HOMENATGE

Des de l'aparició d'aquest interessantíssim portanveu, "JOVENIVOLA", veritable exponent de les inquietuds de tots els cantaires de l'Orfeó Català, van apareixent-hi valuosos treballs que donen fe de l'estima que li tenim la nombrosa família que forma la benvolguda massa choral, orgull de la nostra terra.

Entre els escrits que historien les tasques pretèrites de l'Orfeó, els records als plorats Mestres desapareguts, i als enyorats cantaires que ja no figuren en els nostres rengles, els que remem-

bren les excursions a l'estranger, els que contenen sucoses anècdotes i una sens fi de recordances que són un bàlsam pel nostre esperit, hi trobo a manca, però, la secció que hauria d'ésser constant al·lusió a temes actuals, candents, que afectin a necessitats presents i entre elles a la imperiosa, ineludible i inajornable formació d'un autèntic esperit de disciplina, que pels més elementals deures de moral, de respecte mutu i d'acatament a l'esforç titànic del nostre benvolgut Mestre Lluís Maria Millet, hi hem de posar la màxima cura i les nostres més incessants preferències.

Escaient-se ara el Xè. aniversari de la presa de possessió de la Direcció de l'Orfeó Català pel nostre estimat Mestre Lluís Maria Millet, jo crec que el millor homenatge que li podríem dedicar, és simplement i pura el de mirar d'esforçar-nos en la disciplina, atenció, assistència, ordre i acatament a tan digna figura, que es merça tota la vigoria de la seva salut, dels seus millors afanys, anhels, goigs i esperances per a portar el nostre Orfeó al lloc cada dia més enlairat, corresponent així als desigs dels nostres socis, Junta Directiva i de la gran unió de catalans que veuen reflexades en les nostres actuacions l'esperit del poble.

Aquest homenatge, que més amunt esmento, podríem començar-lo ja demà mateix i hauria d'ésser de caràcter permanent. No caldran ni àlbums, ni signatures, ni medalles, ni atorgament de títols, tant en voga avui, solament s'haurà de posar un xic de bona voluntat; ja veieu si és poc, UN XIC DE BONA VOLUNTAT, d'humilitat, d'obediència, atendre les indicacions del Mestre -- que cada dia esdevindrien més espaciades --, car la simple atenció les faria més entenedores, alliberaria les constants i inútils repeticions i serien dues hores d'assaig ben aprofitades, i qui sap si la supressió d'algun assaig setmanal.

Perquè, companyes i companys cantaires, si fem examen de consciència no trobeu irrespectuós, mancat de la més elemental lògica la contínua xerrameca, la constant labor de ganxet d'algunes cantaires, la facècia quasi bé sempre fora de lloc dels homes, el silenci escarnit, les faltes d'assistència, l'eixir sense ordre a l'hemicicle en els dies de concert, el constant parlotejar mentre aquest té lloc, en fi, molts i diversos deplorables defectes que cal corregir?

Tingueu en compte que si assolim bandejar, durant el assaig, tot aquest reguitzell de destorbs, aquells seran més planers i, naturalment, esdevindran en benefici propi, en respecte i per respecte a tots nosaltres, als Mestres, en primer lloc, i per a major prestigi de l'Orfeó Català.

Aquest és l'homenatge més fervorós que podem endreçar al Mestre Lluís Maria Millet. ¿Us hi voleu adherir companys i companyes?

JOANA POBLADOR

CONSIDERACIÓ DE L'ART

"Tal era el bosc - em deia Ovidi - que el poeta havia atret i seia al mig d'un cercle de feres i d'una multitud d'ocells. Quan hagué provat prou amb el polze les cordes vibrants i sentí que els sons, encara que diversos, concordaven en mesura, amb aquest vers va moure la veu: començant per Júpiter, oh Musa, mare meva, mou els nostres cants.

I Orfeu, segons el testimoni d'Ovidi, va dir el seu cant. Con-
tà d'una manera escaient i inversemblant, històries de déus i de
donzelles: l'amor del rei dels déus pel frigi Ganimedes, que a des-
grat de Juno serveix a Júpiter el nèctar; el joc de Hiacint, l'esti-
mat d'Apol.lo; la transformació dels Cerastes en badells amenaçadors
i de les Propètides en rígides pedres; la vivificació de l'estàtua
de vori, gràcies als precs d'Apol.lo; el sacrilegi de Mirra, que es-
timà Cínires, el seu pare; la naixença d'Adonis, l'estimat de Venus,
que li contà com Cíbele transformà Atlanta i Hipòmenes en lleons; la
mort d'Adonis, la sang del qual donà vida a l'anèmona.

Aquí finia el cant d'Orfeu. El seu llenguatge bell i l'art de
la narració havien captivat "els boscos i els cors de les feres i
les roques". Tres regnes s'havien ablanit davant la dolcesa de la
melòdica veu. Els havia corprès la bella parla del poeta traci. Però,
per un art malèfic, la sort d'Orfeu fou permutada en desgràcia. Les
dones de Tràcia, -les bacants- ofegaren el so de la cítara. Perver-
ses, colpiren de mort el més diví dels poetes, que havia domat, amb
el seu cant, les salvatgines. El seu cos fou trossejat i els seus
membres escampats per llocs diferents.

L'ombra d'Orfeu retornà a les entranyes de la terra, i recone-
gué els llocs que ja havia vist. Ara, desposseït del cos, busca la
seva esposa. "Cercant pels camps dels piadósos troba Eurídice i l'es-
treny amb cobejosos braços. Allí ara passen tots dos amb passes
acordades, adés ell la segueix quan el guia, adés camina davant d'ella,
i ja Orfeu mira en seguretat la seva Eurídice. "I em deia el poeta
de les Metamorfosis, que la lira d'Orfeu, mentre lliscava pel mig del
riu, es queixava amb un estrany lament, i la seva llengua, exànim,
murmurava amb laments i les ribes amb laments li responien.

Ovidi, ara, emmudeix. M'ha contat la història d'Orfeu, fill
d'Apol.lo que li havia ensenyat l'art del cant. Però el lament d'Or-
feu i el plor queixós de la seva lira ha estat perdurable. La seva
poesia, el seu cant - el seu ART - a través del seu lament, ha arrel-
lat a l'ànima dels pobles. Hi ha un esperit que mou socialment les
nacions. Al seu compàs, els pobles es desenvolupen. Un poble sense
poesia no serà mai sociable i esdevindrà un element mort. Perquè la
poesia és un vincle d'unió, és un element constitutiu del caràcter
del poble i de la societat.

Orfeu ensenyà la poesia i el cant a les feres de la selva, i
esdevingueren sociables. Els boscos, les pedres aprengueren de la se-
va parla allò que mai no podien sospitar: la vitalitat. I aquesta
transformació que s'operà en ells és una manifestació de la transcen-
dència social de l'Art; l'Art és vivificant.

La poesia i el cant han estat l'ànima dels pobles. La poesia
èpica d'un poble va lligada inseparablement al concepte d'origen d'a-
quest poble. Totes les seves manifestacions religioses, patriòtiques
o culturals han estat presidides per aquesta força potent que és el
cant, que és la poesia. La veritat poètica és substància d'un poble i
és la seva força expansiva.

La poesia és Art. El cant és Art. I l'Art, quan és íntegre i
sense desviacions, és Bellesa. I la Bellesa, en una definició sublim
de Plató, és el resplendor de la veritat. La Veritat és una. La Be-
llesa és també una, i per tant, ho és també l'Art. Així la poesia i
el cant, no poden desvincular-se. Formen un tot. No puc concebre -és
francament una opinió- poesia sense el veritable element del cant,
ni aquest sense l'element poètic.

L'Art és ple de misteris. La seva base és la veritat. I l'ele

ment primari és -malgrat certes tendències panteïstes i nihilistes- la inspiració. Aquesta il·luminació especial prové de la Bellesa. L'artista rep una visió que li és comunicada per una llum divina:

" lo veggio ben sì come già risplende
nello intelletto tuo l'eterna luce ".

Els bells mots de Beatriu (Paradiso, V - 7-8) pot fer-se'ls propis l'artista. La seva producció -el seu meravellós miracle- serà més bella com més clara sigui aquesta visió de la Bellesa, sempre que els altres elements hi cooperin eficaçment. L'Art pot ésser susceptible de transformacions, de canvis segons el gust de l'època. Adhuc pot sofrir desviacions. Si és concebut dins una atmosfera sense llum i sense claretat (és a dir, de mal gust) esdevé insubstancial i no compleix el seu fi: comunicar la fruïció de l'obra a l'enteniment humà. La Bellesa, però, no comporta transformacions perquè és eterna.

Tota obra d'Art té les seves característiques peculiars segons la concepció del qui li ha donat vida. L'artista pot tenir la seva opinió sobre la visió de la naixença de l'Art. D'on prové la inspiració? Wagner creu que la concepció de l'obra artística prové de l'home mateix. Per això, -i sense voler donar una definició- la música wagneriana és la més humana de totes.

La poesia -i el cant- és immortal. Prové de l'Esperit, que així mateix és immortal. I ho és pel seu fi i per la seva naturalesa. No s'apuntala sobre un gust d'època, ni d'una característica social, ni sobre l'or enlluernador de la riquesa. La poesia és eterna perquè prové de la Bellesa. I la Bellesa és el Verb: Déu.

= = = = =

No he volgut fantasiar. M'ha semblat que era bell i escaient contar una aventura espiritual, que va descabdellar-se en una mena de col·loqui: Ovidi i jo en mútua comprensió. Ell va crear-ne la matèria, i jo -per un art d'encantament incomprensible- m'ha semblat que li donava l'esperit...

ANTONI SABAT

ELS NOSTRES MESTRES

RECORDS D'INFANTESA

(continuació)

Va començar l'assaig tot seguit. Ell, el Mestre Pujol, assegut davant d'aquest mateix harmònim, damunt d'aquesta mateixa tarrina, dirigia l'assaig amb el barret posat i una cigarreta que havia encès poc abans, a la qual de tant en tant donava alguna xuclada, i després la deixava damunt de la tecla més baixa de l'instrument que amb el temps i a còpia de deixar-hi cigarretes enceses agafà aquell color groc negrós, recremat. Més endavant varen renovar els marfils del teclat de l'harmònim i va quedar com nou.

Com ja he dit, estava en estudi l'escena de la "Consagració del Graal" del "Parsifal", de Wagner. Els nois i les noies cantàvem aquell chor d'àngels interior tan bell. El Mestre Pujol, féu sentir a l'harmònim els compassos que precedien la nostra entrada, i en el moment de l'atac, algun vailet estava distret i va sentir-se un desguitarrament d'allò més gros. El Mestre colpejà fort amb la

batuta la llauna protectora de la tapa de l'harmònim (encara és la mateixa que fem servir avui) i llança un crit molt seu: "Qui és aquest sapastre que bada? A veure si li hauré de tocar el crostó". Aquell crit i aquell cop em varen esporuguir. És clar que era la manca de costum, perquè vaig veure que els meus companys no en feien gaire cabal, i després l'assaig seguí normalment. Em vingué tan de nou sentir el conjunt de les veus dels nois que jo, tot i sabent sol fejar, no sabia pas el que m'hi pescava, perquè mai no havia cantat a chor, i em trobava tot atordit, fins que, fent un esforç de voluntat, vaig perdre la por i vaig començar a cantar. A fe que em va agradar, però em destorbaven les notes que cantaven les altres cordes i no sabia cenyir-me a les de la meua partícel·la i fugia de to. Però ben aviat m'hi vaig acostumar i vaig seguir cantant.

Acabats els assaigs entràvem tots i no pas massa ordenats, a la saleta d'aquí el costat, que en deiem aleshores el "quarto dels mestres" i ens abocàvem damunt la taula. Venia després el Mestre Pujol, treia de l'armari les llistes i les capses on guardava els premis, s'obria pas entre nosaltres, s'asseia davant de la taula i anava passant llista tot donant un cartonet a cada un, que era el premi d'assistència a l'assaig; deia així: "ORFEO CATALÀ" - Secció de nois - Premi de puntualitat." Quan en teníem uns quants els canviàvem per llibres o bé per cromos de la Història de Catalunya. De vegades li portàvem els premis que teníem i ell ens feia un paperet signat que equivalia al total de premis lliurats. Jo encara en conservo un que diu: "Val per vint-i-cint premis del noi Tomàs". A sota hi havia la seva signatura. Alguns nois traficaven amb premis canviant-los per qualsevol futesa, i es donava el cas curiós, que nois que no assistien pas amb massa assiduitat als assaigs, reunien amb facilitat el número suficient de premis i podien, més aviat que els de bona fe, canviar-los per les coses que, segons he dit, el Mestre Pujol ens donava a canvi d'aquells. Els d'aplicació es donaven a les classes de solfeig, només, als qui ja eren del chor, com a recompensa d'haver sabut la lliçó i passar a la que seguia.

Ara, ensems, permeteu-me que dediqui un record al boníssim Mestre Comella. Hi havia vailets, que aprofitant-se de la seva bonhomia es saltaven d'un cop deu o dotze lliçons, i aviat acabaven el llibre; ell mai no s'adonava d'aquesta entremaliadura.

Per cert que el Mestre Comella tenia una gran traça en improvisar les harmonitzacions de les lliçons de solfeig. Tenia al davant el llibre d'acompanyaments, però en feia cas omís; n'inventava un pel seu compte, que molt sovint era més bonic que el mateix del llibre.

La mainada, en tot temps ha estat enjogassada i és molt difícil fer-li fixar l'atenció en les coses serioses com són les composicions que canta l'"Orfeo Català". Sempre n'hi ha algun de més enjogassat o més entremaliat que els altres, i aleshores, potser, ho érem més que ara. Per això hi havia qui arrencava un bocí de boga de sota el seient de la cadira, i amb aquella mena de punxa als dits furgava l'orella del qui tenia davant i... ja hi érem. El qui es sentia molestat protestava, l'altre feia el dissimulat, però l'ull vigilant del Mestre Pujol endevinava tot seguit el causant del petit aldarull, i no es lliurava d'un càstig contundent i eficaç, en forma d'algun cop de batuta o d'algunes bufetades no gens afectuoses.

Si bé es cert, com he dit, que els nois d'aleshores érem més

entremaliats, també és cert que a l'hora de la feina, ens hi llançàvem de veritat i amb tot l'entusiasme. Ara és una altra cosa. Els temps han canviat, l'educació que reben els infants és tota una altra i el temps de què disposen per a venir a l'Orfeó és limitadíssim. En la nostra època, sortíem d'estudi a les onze o al més tard a les dotze, i a la tarda a les cinc o a dos quarts de sis, i poca feina havíem de fer, de manera que, als nostres pares els venia molt bé que vinguéssim aquí, perquè així no corríem pels carrers i no fèiem entremaliadures. Assajàvem migdia i tarda, diàriament i moltes nits amb les noies, sense comptar els assaigs de conjunt. No demaneu, actualment, als nois que vinguin dues nits seguides; prou costa que en vinguin una. Quan surten de l'escola, han de fer els deures que els han manat, o han d'anar a l'Acadèmia, o bé a aprendre francès, a dibuix, o qui sap, potser estudiar el xinès; el cas és que no vénen. Es veu que els corrents moderns exigeixen de la gent que siguin uns sabiassos. Nosaltres, tots els del meu temps, sense tantes ocupacions, també vàrem sortir-nos amb la nostra i em sembla que la cultura que vàrem adquirir no és pas inferior a la que pretenen que adquireixin els nois actuals, que els seus pares volen que tots ells siguin unes llumeneres.

Nosaltres, com he dit, assajàvem migdia i tarda i encara quedava temps per a jugar. Compareixíem a l'Orfeó mitja hora o tres quarts abans de l'assaig, que solia ésser a les dotze, al migdia, i a les sis, a la tarda; si feia bon temps ens quedàvem a jugar al carrer. Jugàvem a bales, a "bèlit" o "bòlit", a "patacons", a fet, a gapes amb una pilota que ens tiràvem per l'esquena i també a futbol que a les hores començava a iniciar-se. Alguna vegada ens quedàvem a dins, sobretot si plovia o feia mal temps, i en el vestibul de les "otomanes" jugàvem a fet, a lladres i "serenos", o a la corretgeta a la ning-ning, motivant més d'una vegada que el Sr. Riera s'enfadés i estomaqués algun vailet desobedient i fins mal educat que li feia burla.

No tots, però, jugàvem. Hi havia una minoria que entrava a la sala de lectura i s'entretenia mirant revistes o periòdics; la publicació que tenia més parròquia era "En Patufet", l'enyorat Patufet que distreia, educava i semblava la bona llevor a les nostres animetes infantils. !Quina diferència de les revistes que ara s'editen per a la mainada! El Sr. Riera era l'encarregat de guardar-la i la deixava llegir per rigurós torn a qui li demanava.

Altrament, si s'hagués deixat damunt la taula de la biblioteca, hauria motivat lluites entre els nois, amb perill de destruir-la, o qui sap si algun desaprensiu l'hauria fet desaparèixer, com alguna vegada havia succeït, i per això es va adoptar la resolució que ho guardés el Sr. Riera.

JOAN TOMÀS

(seguirà)

POSTALS DE L'ORFEO CATALÀ

INCIS (1891)

Apòstol il·luminat
de l'Art i de Catalunya,
amb la batuta que empunya
En Millet ha desvetllat
el neguit dels nostres cants...
Per tots indrets i contrades
ja s'escolten les tonades
que ens fan sentir més germans.

LA SENYERA

L'Orfeó ja té Senyera.
Al·leluia, catalans!
Que volei ben lleugera
per damunt dels nostres cants.
A Montserrat ascendia
demanant cèlic ajut.
Contemplant-la, fins Maria
i son Fill han somrigut.

LES DONES

Tambe la dona catalana
duu son encís a l'Orfeó
que d'aquell dia s'engalana
amb son perfum i son color.
Siguem-hi tots, homes i dones
amunt, amunt, vers el cim;
siguem-hi tots; les obres bones
denaran vida a l'ideal.

MALLORCA

Mallorca, llum i color
del mar i cel en besada,
quan ha sentit l'Orfeó
ha quedat també guanyada
per l'encís de la cançó.

EL PALAU DE LA MUSICA CATALANA (1905 - 1908)

Per la força d'uns quants homes
conduïts per un cor brau
l'Orfeó basteix sa casa,
l'Orfeó ja té un Palau.
L'arquitecte que el bastia
l'ha dotat de portes grans
perquè el Palau de la Música
és de tots els catalans.
Ell serà foguera encesa
de nostra tradició.
Beneïda sies sempre
Casa-Llar de l'Orfeó.

MADRID (1912)

Florit de cançons nostrades
vola el tren cap a Madrid
¿Seran per ell estimades?
l'Orfeó, ¿serà aplaudit?
Sí, Madrid també es rendia
amb fermes ovacions;
la incompresió moria
escoltant nostres cançons.
L'Art sols busca la Bellesa,
i en son vol suau i franc
es riu de la mesquinesa
que poteja dins del fang.

PARIS (1914)

Mentre en son llòbreg catau
l'afros monstre de la Guerra
està a punt d'occir la terra,
ve a tu en missatge de pau
nostre "Orfeó Català".
L'aplaudeixes sens recança,
tant, que quan et deixarà,
a cada cor restarà
estampat el nom de França.

LONDRES (1914)

De la urbs que ens aclamava,
tothora tendrem record,
que aquí l'Orfeó pagava
un car tribut a la Mort.
"Floreta de Catalunya
que a Londres et vas morir,
si el cos d'aprop teu s'allunya,
nostre esperit restà aquí
Si el retons fou ple de glòria.
tambe fou de plors curull.
Deu ens fa sovint memòria
de no ser esclaus de l'orgull.

GERMANOR D'ORFEONS

El florir de mil cançons
el nostre Orfeó desgrana
per tots indrets i racons
de la terra catalana.
Perot es veu aclamat,
arreu plauen ses cantades
que floreixen aviat
a totes les encontrades.
Ell ha escampat la llavor
que ha pres de seguida ufana.
No és ja un sol Orfeó ;
es la terra catalana
que s'aplega i s'agermana
per cantar nostra cançó.
Cantem tots la cançó apresada,
cantem ben ardidament
que els cants són sempre fermesa
d'un esperit sa i content.

LES OBRES MESTRES

Des del cel, on ja frueixen
la glòria que no té fi,
a poc a poc s'estremeixen
els Mestres Músics d'ahir,
que han sentit llurs melodies
per l'"Orfeó Català"
cantades amb tanta força
que de joia fan plorar.
Wagner, Bach, Beethoven, Mendelssohn,
corpresos d'emoció
voldrien tornar a la Terra
per sentir-se en l'Orfeo.

SEVILLA (1930)

Sevilla, alegria plena,
cel blau, sol, flors, vi i cançó,
i la Verge Macarena
somrient a l'Orfeo.

VALENCIA (1930)

València s'ha deixondit
i mira tota estranyada,
se sent presa de neguit
en sentir nostra tonada.
¿Serà la sang dels germans
que el fèrtil terror xopava?
València allarga les mans,
que les cançons que escoltava
la tornen als temps d'abans,
llavors que Jaume hi entrava
cabdill d'ardits cristians
i del jou la lliberava.

PARENTESI

Els fusells i la metralla
canten l'himne de la Mort:
l'"Orfeó Català" calla
i plany la trista dissort
que vol cobrir amb sa mortalla
nostre car anhel més fort.
Anys de guerra i d'agonia ...
anys de pau que no ho és prou...
nou dolor s'esdevenia
sobre cada dolor nou.
Quina tristesa que feia
veure l'Orfeo callat i
Potser algú fins ja somreia
creient-lo mort i enterrat.
Però els Mestres que ens deixaven
en la dolor mes punyent,
des de dalt del cel vetllaven
pel seu renovellament.

MORT DEL MESTRE MILLET

A Catalunya tot calla.
Ha mort el Mestre Millet.
La trista nit que davalla,
quina por !...quin plor !...quin fred !...

Si tot calla a Catalunya,
al cel prou tot cantara,
que allí la batuta empunya
i els angelets fa cantar.

Van cantant en voladúries
allò que ell els ha ensenyat.
Mai tan boniques canturies
no s'hi havien escoltat.

EL MESTRE PUJOL

Mestre Pujol, humil i destre,
que haveu romàs sempre amagat,
¿ què hauria estat del nostre Mestre
si no li haguéssiu fet costat?

REPRESA (1946)

El fill del Mestre no s immuta
davant la tasca que s'ha emprès;
empunya, ferma, la batuta,
i les cantades s'han reprès.

Miravle ? No! Déu, que premia
l'ésser fidels a un Ideal.
¿Com el seu fill fracassaria,
si el pare el vetlla d'Allà Dalt?

JOSEP MARIA GARCIA ESTRAGUES

SECCIÓ FILOLOGICA

Converses i barbarismes.

- Vol fer el favor de dir-me: ¿per anar al "Apeadero" del Passeig de Gràcia? M'han dit que trenqui a la primera "manzana", a la dreta...
- No cal que trenquen cap poma; trencant a la primera illa, a la dreta, trobareu el Baixador que cerquen.

- He vist un sortidor que m'ha agradat molt; sortia un "xorro" d'aigua!
- El que haveu vist és un sortidor (o un brollador, que també és correcte), amb un doll o un raig d'aigua.

-Hi havia tot de "ninyeres" que se'l miraven.

-Eren mainaderes, que ve de mainada.

- - - -

-També hi havia uns "nòvios" festejant.

-Voleu dir uns promesos. També pot dir-se xicot i xicota, però sembla que aquest qualificatiu no vesteix gaire. Si fos acceptat oficialment podríem dir "nòvia", però aleshores ja no sonaria tan bé el masculí "nòvio", car en català queda una mica "cursi". Per tant, deixem-ho en promès i promesa (o promesos), i no ens hi encaparrém més. Ah!, no confongueu "nòvios" amb nuvis. Aquest darrer mot sí que és català i es diu de la parella que estan a punt de casar-se o que s'acaben de casar, i continuen essent nuvis mentre els dura la lluna de mel.

Encara hi ha festeig, festejar, festejador, festejadora, etc.

Naturalment que festejar és fer festes a algú, fer l'amor.

Festejador tradueix el castellà "galanteador", però en català pot dir-se també galantejador.

- - - -

-Molt bé! Vostè ha parlat de casori, i això sempre és un gran "aconteixement".

-Home de Déu, deixeu-vos d'"aconteixements" i fixeu-vos que aquesta expressió és un dels barbarismes més grossos i més estesos. Cal substituir-ho per esdeveniment, que vol dir un fet d'alguna importància; o bé per una efemèride, un succés, un èxit, segons els casos. Exemple: "L'anada de l'"Orfeo Català" a fou (va ésser o constituí) un gran esdeveniment, una efemèride, un fet, un succés o un èxit extraordinari".

- - - -

-Caram! Es mereix el títol de "sobresalient"!

-Ep! que l'heu vessada! Ha d'ésser excel.lent, sobresortint. En un examen, concurs, competició, etc., hi ha aprovat, notable, notabilíssim, excel.lent, etc.

- - - -

-Una altra cosa. Hi ha qui diu: "El Sr. President "desempenya" molt bé el seu càrrec." Encara diuen "desempenyar" una funció, "desempeny", "desempenyo" ...

-No seguiu més i bandegeu d'un cop i per sempre la parauleta que m'heu repetit quatre vegades! Els verbs "desempenyar" o "empenyar", així com "empenyos", no existeixen en català.

Quina tecla haveu tocat! Mireu com cal substituir els esmentats verbs en cada cas:

1r.- Un càrrec o una professió no es "desempenyen", sinó que s'exerceixen; una missió, una tasca, una ordre, s'executen o s'acompleixen. Exemples: "El President exerceix el càrrec a satisfacció." "La Junta Directiva acompleix la seva missió". "El Secretari executa o compleix els acords del Consell."

2n.- "Empenyar" un objecte a una casa d'"empenyos" i "desempenyar-ho", ha d'ésser empenyorar o pignorar un objecte, o deixar una

penyora, a una casa de préstecs o mont de pietat, i en retirar-lo es desempenyora.

El joc de "prendes" és de penyores.

3r.- Si un hom s'"empenya" o està "empenyat" es una empresa, en un treball, en una acció, a les quals dedica els seus esforços per reixir, cal dir que està compromès, que s'ha obligat en una empresa, en un afer, etc.

4t.- Quan en determinats casos es diu que una persona té molts "empenyos", equivalent que té ajut o protecció, cal dir que té molt de bo, moltes influències.

5è.- Si un hom s'"empenya" en una opinió o discussió, en una actitud, en una paraula, que es posa "farruco" i no vol "caure del burro", llavors se li diu que s'entossudeix, que s'obstina o està obstinat en una idea, discussió, etc.

Encara hi ha el verb ben català entestar-se, equivalent a entos-sudir-se: "En Ramon s'entesta a negar allò que es veu". "La Maria s'ha entestat que aquest vestit no li va bé".

- - - - -

-Ja veig que amb "empenyar" i tota la seva família no hi ha res a fer.

-Aneu errat. Si jo us dic, per exemple: "No m'empenyeu", o bé "empe-nyeu aquesta porta", "els que vénen darrera ens empenyen", totes aquestes formes estan ben emprades, perquè corresponen al nostre verb Empènyer, que tradueix el castellà "empujar". El "yo os empujo", pot ésser traduït per "jo us empenyo".

Altres exemples: "Els seus adeptes l'empenyeren a la guerra". "Ho va fer empès (no empenyut) per la necessitat".

Finalment, recordeu aquell aforisme o màximat coneguda, i catalana: "Qui dia passa, any empeny".

P.

= = = = =

ESPUERNES ATÓMIQUES

Comentari primer.

El xafarder: Diu que assageu música de l'anomenada negra?

El chorista: Sí, noi. I no hauria cregut mai que la música negra fos tan negra!

- - - - -

Comentari segon.

El xafarder: Però, també us divertiu amb una castissa "habanera"!

El chorista: Sí, hem començat a ballar-la.

- - - - -

Comentari tercer.

El xafarder: I quin serà el final del ball que prepareu?

El chorista: Vés a saber! Potser acabarà amb un vals-jota!

- - - - -

"Prou comentaris!"

El xafarder: I "L'Any Mil", quan l'estrenareu?

L'autor: L'any mil... que a mi em sembli!

- - -

Aures de progrés.

-A la sala de concerts del Palau de la Música hi ha instal·lat un potent altaveu.

-Es cert; ho podeu proclamar en veu alta!

- - -

Un costum.

-Qui són aquells choristes que mentre escolten un concert xerren continuament, i distreuen altres oients?

-Doncs, són uns choristes.

- - -

De mica en mica.

-El rellotge de la nostra sala d'assaigs ja funciona.

-Ja era hora.

-Només li manca això: anar a l'hora.

- - -

Coincidència alfabética.

-En la darrera elecció de Vocal Chorista va sortir elegit el SOLISTA VOCAL, J. López Esparbé.

-Així, amb en Vendrell i en Renom hauran passat per la Junta, tres SOLISTES VOCALS - VOCALS CHORISTES.

-Exacte, i amb dos més CINC VOCALS.

- - -

Lògica barata.

-En començar tota reunió ó assemblea d'una Entitat, Agrupació, etcètera, és de ritual que el President digui: "S'obre la sessió". La frase, fonèticament, sona com si hom hagués dit: "Sobra la sessió".

-I no hi ha mai cap concurrent que digui: "Si sobra la sessió, no cal que perdem el temps"?

- - -

N O T I C I A R I

Ha estat premiat el nº. 369 en el sorteig de les figures de pessebre d'aquest any. Com sigui que encara no ha sortit l'afortunat, preguem que vulgueu consultar els números que tingueu en el vostre poder.

- - - -

Els cantaires que en la Junta General passada van ésser nomenats com a mereixedors del distintiu d'or, i ja el posseeixen, són pregats de comunicar-ho al Vocal chorista Sr. López, per tal de fer-los un obsequi equivalent.

- - - -

La senyora Mullor, que continua a la Clínica de la Creu Roja, refent-se de la lesió que va sofrir el mes d'Octubre darrer, ens prega que en nom seu donem les gràcies a tots aquells que s'interessen per ella, i està així mateix molt agraïda per les demostracions d'afecte dels seus companys de l'Orfeó Català.

Queda complaguda, doncs, la respectable dama, a la qual renovem el nostre desig d'un prompte i complert restabliment.

- - - -

El nostre estimat degà Sr. Miquel Valls ha estat sotmès a una delicada intervenció quirúrgica amb resultat molt satisfactori i de la qual ja es troba molt millorat. Fem vots perquè ben aviat el puguem reveure entre nosaltres.

- - - -

Tenim el sentiment de comunicar-vos el traspàs de la mare de Concepció Colomer; del pare de Carme Giró, i de la mare de Joaquim Silvestre. És amb cor ben adolorit que els manifestem la nostra condolença, i els oferim més que mai, la nostra companyia i afecte en aquesta hora de tristor, tot pregant a l'Altíssim que vulgui concedir als seus éssers estimats un sant i etern repòs.

- - - -

El Mestre Millet ha aprovat i admès els nous cantaires Rosa Sobreperra, Soprano I; Francesca Virgili, Soprano II; Maria Angels Virgili i Victòria Salabarnada, Contralts II, i Jordi Odena, Baríton.

Com sempre, els donem la més cordial benvinguda i el nostre més sincer afecte.

- - - -

El dia 19 de febrer es celebrarà, si a Déu plau, la primera sessió dels Actes Culturals que "Jovenívola" té la intenció d'anar celebrant periòdicament. El nostre benvolgut amic Emili Vendrell, donant-nos prova una vegada encara de la seva generositat i alta estima que ens té a tots els cantaires, ha volgut acceptar el nostre desig que fos ell precisament qui encetés aquest projecte ja de temps acaronat i que avui veiem convertit en esplèndida realitat. Li agraïm de cor la seva valuosa aportació i a la vegada, desitgem que tots, amb la vostra presència, ens doneu ànim per tal de continuar aquestes sessions.

= = = = =

W. G. T. A. V. I.

The purpose of this report is to provide a summary of the work done during the past year. The work has been divided into three main sections: the first section deals with the general principles of the subject, the second section deals with the experimental work, and the third section deals with the results of the work.

The first section deals with the general principles of the subject. It is divided into three parts: the first part deals with the general principles of the subject, the second part deals with the experimental work, and the third part deals with the results of the work.

The second section deals with the experimental work. It is divided into three parts: the first part deals with the general principles of the subject, the second part deals with the experimental work, and the third part deals with the results of the work.

The third section deals with the results of the work. It is divided into three parts: the first part deals with the general principles of the subject, the second part deals with the experimental work, and the third part deals with the results of the work.